

AJÁNLÁS

AZ ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT

TELJESÍTÉSÉHEZ

AZ EGÉSZSÉGÜGY TERÜLETÉN

Készítették az alábbi szervezetek szakemberei:

- Emberi Erőforrások Minisztériuma Egészségügyi Ágazati Humánerőforrás és Ápolásügyi Főosztály
- Emberi Erőforrások Minisztériuma Köznevelési Stratégiai Főosztály
- Emberi Erőforrások Minisztériuma Országos Tisztifőorvosi Feladatokért Felelős Helyettes Államtitkárság Igazgatási Főosztály
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal
- Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutató és Fejlesztő Intézet
- Déméter Alapítvány
- Integrált Jogvédelmi Szolgálat
- Magyar Kórházszövetség
- Magyar Vöröskereszt Budapest Fővárosi Szervezet

Véleményezték:

- Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara
- Magyar Ápolási Igazgatók Egyesülete
- Egészségügyi Szakmai Kollégium Ápolás és Szülésznő Tagozat

TARTALOM

AJÁNLÁS	1
KÜLDETÉS	2
Előzmények, jelenlegi állapot.....	2
JOGSZABÁLYI HÁTTER	5
Nemzeti köznevelési törvény (2011. évi CXC. törvény).....	5
Köznevelési törvény végrehajtási rendelet	5
Közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény.....	7
PEDAGÓGIAI CÉLOK/ALAPELVEK	8
Az iskolai közösségi szolgálat alapelvei	9
A helyi közösség erősítése	9
Szabad választás elve	9
Anyagi érdektől függetlenség elve.....	9
Szervezett keretek közöttiség elve	9
Kettős cél elve.....	10
Kölcsönösség elve.....	10
Közvetlenség elve	10
Együttműködés elve.....	10
Arányosság elve	10
Változatosság elve	11
Fenntarthatóság elve	11
Részhajlás-ellenesség.....	11
Összegzés.....	11
Fogalmak	12
Beteg	12
Egészségügyi szolgáltató	12
Együttműködési megállapodás	13
Ellátott, segített személy	13
Fogadó szervezet, fogadó intézmény.....	13
Egészségügyi dolgozó.....	13
Iskolai Közösségi Szolgálat (IKSZ).....	13
Kísérés.....	14

Kontaktóra.....	14
Koordináló pedagógus	14
Koordinátor	14
Közösségi szolgálati napló.....	14
Küldő oktatási intézmény	14
Mentor.....	15
FELKÉSZÍTÉS	15
Munkavédelem – munkabiztonság – tűzvédelem.....	18
TERÜLET – TEVÉKENYSÉGEK, FELADATOK.....	22
ÖTLETEK AZ ÁGAZAT INTÉZMÉNYEI ÉS SZERVEZETEI SZÁMÁRA	21
Az intézmény falain belül végzett tevékenységek.....	21
Az egészségügyi intézmény területén kívüli tevékenységek.....	25
FORGATÓKÖNYV – SZERVEZÉSI MÓD	27
A program előkészítése	27
A program lebonyolítása	29
A program zárása, értékelés.....	30
AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS TARTALMA.....	31
A kötelezettségekről, vállalásokról röviden	31
BIZTOSÍTÁS.....	33
Felelősségvállalás	33
AZ ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT ÉS AZ ÖNKÉNTESSÉG ELHATÁROLÁSA	34
HOL KAPCSOLÓDHAT BE A FOGADÓ INTÉZMÉNY?	35
MELLÉKLETEK.....	36
1. melléklet (Együttműködési megállapodás – minta).....	36
2. melléklet (Jelenléti ív – minta)	41
3. melléklet (Csoportbeosztó ív – minta).....	42
4. melléklet (Balesetvédelmi tájékoztató – minta).....	43
5. melléklet (A közösségiszolgalat-koordinátorokról)	44
6. melléklet (Titoktartási nyilatkozat, vállalások – minta)	46
7. melléklet (Etikai alapvetések – minta)	47

AJÁNLÁS

Jelen dokumentum segíteni kívánja az egészségügyben dolgozó szakembereket az iskolai közösségi szolgálathoz kapcsolódó, szervezési és működtetést érintő feladataik ellátásában.

A fő cél az, hogy a programba bekapcsolódó minden intézmény, szervezet – az iskolával együtt – a helyi adottságokhoz és a saját elképzeléseihez, felkészültségéhez igazodó tevékenységeket szervezzen a közösségi szolgálat keretében. Jelen módszertani ajánlás, praktikus útmutató segíteni szeretné az Iskolai Közösségi Szolgálattal (a továbbiakban: IKSZ) most ismerkedőket, illetve gyakorlati tanácsokkal támogatni a már működő programokkal rendelkező intézményeket, szervezeteket.

KÜLDETÉS

Napjainkban nem kap kellő hangsúlyt az a társadalmi minta, amelyben az önkéntesség, az önzetlen segítségadás, a másokért vállalt felelősség és a kölcsönös tisztelet hangsúlyos részt képez. Ennek a mintának a kialakításában kulcsszerepe lehet az Iskolai Közösségi Szolgálatnak, különösen az egyik hasznos és személyiséget formáló területének, az Egészségügyi Közösségi Szolgálatnak (EKSZ).

A fiatalok látókörének szélesítése érdekében és a remélt szociálisan érzékeny társadalom eléréséért az érettségi vizsgák megkezdésének előfeltétele a közösségi szolgálat teljesítése. Az iskolai közösségi szolgálat lehetőséget teremt arra is, hogy a diákok érdeklődésük alapján választott területen életszerű szakmai tapasztalatokat és építő élményeket szerezhessenek az 50 óra keretében. Ugyanakkor a fogadó intézmények színes palettájának köszönhetően a középiskolások több területen is kipróbálhatják magukat, ezáltal tapasztalataik és képességeik alapján mérlegelhetik jövőbeli terveiket.

A közösségi szolgálat sikerességének kulcsa egy olyan együttműködési rendszer működtetése, amelynek segítségével a partnerek megtalálhatják saját küldetésüket. Az iskolák és az egészségügyi szolgáltató együttműködésének köszönhetően valósulhat meg az egészségügyi közösségi szolgálat.

Amennyiben a diák missziójának érzi mások segítségét és koordinálását, érdeklődik az egészségügy iránt, itt kipróbálhatja magát, hiszen rendkívül értékes tapasztalatokra tehet szert az egészségügy területén. Fontosnak tartjuk az egészségügy vonzóvá tételét a fiatalok számára az egészségügyi szolgáltató keretei között, kínálva ezzel egy olyan fejlődőképes modellt, amelyhez érdemes tartozni, csatlakozni. Ugyanakkor általános küldetésünk az is, hogy minden fiatal legyen lehetőségünk érzékenyíteni ebben a témában, abban az esetben is, ha korábban nem érdeklődött komolyabban e terület iránt.

Szeretnénk, hogy felelősségteljes és döntésképes fiataljaink az 50 óra során önbecsülést, önbizalmat merítsenek az egészségügyi szolgáltatónál végzett tevékenységeknek köszönhetően, ugyanakkor fejlesszék önismeretüket, és segítsék elő pozitív énképük kiteljesedését. A betegekkel, dolgozókkal együttműködve a fiatalok megtapasztalhatják az alázat, elfogadás és önzetlenség értékét, különböző helyzetekben fejleszthetik kommunikációs készségeiket.

Az egészségügyi közösségi szolgálat 50 órájának a felsorolt célok mellett küldetése az is, hogy az egészségügyi ellátást igénylők felé pozitív hozzáállást sugározzon, az egészségügyi szolgáltató környezettel és betegségekkel szembeni félelmet pedig csökkentse, a bizalmi légkört erősítse a fiatalok körében. Fontos a diákok pozitív hozzáállásának kialakítása a rászorulókat az egészségügyi szolgáltató környezetében.

ELŐZMÉNYEK, JELENLEGI ÁLLAPOT

Az érettségi vizsga megkezdéséhez kötött közösségi szolgálatnak már számos, hasonló cél megvalósítása érdekében kialakított előzménye volt – például a budapesti Karinthy Gimnáziumban a CAS, azaz a *Creativity, Activity and Service* (kreativitás, aktivitás és szolgálat) program a nemzetközi érettségi bizonyítványhoz köthetően 1992 óta működik.

A Waldorf-intézményekben szociális gyakorlatként a 11. évfolyam végez hasonló élménypedagógia-alapú gyakorlatot. A miskolci Jezsuita Gimnáziumban és más egyházi fenntartású középiskolákban több mint 10 éve szerveznek közösségi szolgálatot, szeretetszolgálatot, diakónia jellegű programokat. Az általuk évek alatt kiformált és jól megvalósítható gyakorlat lett az alapja a közösségi szolgálat bevezetésének a középiskolákban. A 2011/12-es tanévben egy pályázat, a TÁRsadalmi Szolidaritás (TÁRS-) program keretében 148 középiskola és számos oktatási, kulturális, szociális és egészségügyi intézmény valósított meg egy kísérleti jellegű programot, mely a kötelező bevezetés lehetőségeit volt hivatott felmérni.

A 2012/13-as tanévben a közép fokú, érettségit adó intézményben tanulmányaikat kezdő első évfolyamos diákok voltak az elsők, akiknek az érettségi vizsga megkezdéséhez 50 órás közösségi szolgálati tevékenységet kellett igazolniuk ahhoz, hogy 2016. január 1-jét követően érettségizhessenek.

Az egészségügyi ellátórendszer intézményeinek jelentős részét váratlanul érte a diákok fogadására irányuló kérések sokasága, és az érintettek számára nem is volt teljesen világos és egyértelmű, hogy milyen feladatok hárul(hat)nak ennek során az intézményekre. Mára – feltételezhetően – alig akad olyan egészségügyi intézmény, amelyik ne találkozott volna ilyen megkereséssel; ezek részben az iskolák, részben a diákok, illetve azok szülei felől érkeznek. Azok az intézmények vannak könnyebb helyzetben, ahol iskolai megkeresés történik, hiszen ebben az esetben viszonylag egyszerűen megoldható az intézményi kapcsolat kialakítása és későbbi működtetése.

Az egészségügyi intézmények, szervezetek vezetői részben még tartózkodással tekintenek a programra. A megvalósítás számos kérdést vetett fel a fogadó intézmények vezetői és munkatársai részéről, mert egyelőre kevés helyen alakultak még ki a diákok fogadásához szükséges időbeli és személyi feltételek. Jelenleg három irány figyelhető meg az intézmények hozzáállásának tekintetében. Az egyik a támogató, ahol az intézmény vezetője felismerte a programban rejlő perspektívákat és pedagógiai lehetőségeket, jó együttműködést alakított ki az iskolákkal, és esetükben már a második tanévben (is) bevált gyakorlatról beszélhetünk.

A második egy tartózkodóbb irány. Ezekben az intézményekben, szervezeteknél már megvalósultak kisebb lépések a diákok fogadása érdekében, de még nem alakultak ki azok a keretek, melyek keretében a feladat rendszeressé és kiszámíthatóvá válhat.

A harmadik irány a teljes elzárkózás. Ezek azok az intézmények, szervezetek, amelyek egyelőre vagy jellegüknél, munkarendjükénél, vagy vezetésük habitusánál fogva nem vállalták az együttműködést a középiskolákkal.

Az egészségügyi szolgáltató intézmények, szervezetek a közösségi szolgálat teljesítését általában közérdekű önkéntes jogviszony keretében engedélyezik (nem lévén más jogi megfogalmazás), egyéni közérdekű önkéntes szerződést kötnek a diákokkal.

Az iskolák nagy része a diákokra és a szülőkre bízva a közösségi szolgálat teljesítésének megszervezését, így a szülők tanácstalanul keresik a lehetőséget az egészségügyi intézményekben is.

Tanítási időben a diákok nagyon későn, fő munkaidőn túl tudnak csak jönni, a tanórák végeztével, ezért csak iskolai csoportban tudják őket fogadni (kísérőtanárral együtt) a fogadó szervezetek. A szakdolgozók nem terhelhetőek azzal, hogy diákokra vigyázzanak. A kórház „veszélyes üzem”, ezért felügyelet, egyeztetés nélkül diákok ad hoc nem mehetnek be a kórházba közösségi szolgálat teljesítése céljából.

Nyári szünetben, egyénileg, fő munkaidőben érkező diák esetén az iskolai együttműködési megállapodásban kísérő tanár jelenléte nem szükséges, ekkor könnyebb megfelelő felügyeletet és tevékenységet biztosítani. Az iskola elérhetőséget biztosít a diákok és a fogadó fél számára e-mailen, facebookon, telefonon megegyezés alapján, hogy felmerülő probléma esetén legyen lehetőség az iskolai ügyeletet vállaló pedagógus elérésére. A tapasztalat az, hogy a nyári szünetben érkező diákok lelkesebbek, az iskolai időben délután érkezők sokszor fáradtak.

A gyermekellátásban diákokat elsősorban krónikus osztályokon, sebészeteken, rehabilitációs osztályokon tudnak foglalkoztatni, ahol mesét olvasnak, tanulnak, játszanak, kézműveskednek a beteg gyermekekkel.

A diákok visszajelzéseiből kiderül, hogy a beteg gyerekekkel való kapcsolatfelvételtől, a kommunikációtól félnek a legjobban a programok indulásakor.

Biztató jelenség viszont, hogy a programban részt vevő szakmai partnerek számára tisztulnak a diákok fogadásának és az intézmények, szervezetek (iskola – fogadó intézmény) együttműködésének feltételei. Egyre több középiskola vezetése ismeri fel, hogy az eredményességet döntően meghatározza, ha a közösségi szolgálatot koordináló tanár szerepére olyan kollégát jelölnek, aki kellően motivált a feladatra; az ilyen pedagógusokkal a fogadó intézmények számára is könnyebb az együttműködés, a feladatmegosztások tisztázása.

Az IKSZ-es diákokkal való foglalkozás, a kérelem engedélyeztetése, az együttműködési megállapodás megkötése, a kötelező nyilvántartás vezetése, a szerződések gondozása, a foglalkozások megtartása nagy terhet ró a diákok koordinátorára az egészségügyben. A napi feladatai mellett gyakran munkaidőn túl kell végezni ezt a feladatot, amivel számolni kell.

JOGSZABÁLYI HÁTTER

NEMZETI KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNY (2011. ÉVI CXC. TÖRVÉNY)

Részletek

A „közösségi szolgálat: szociális, környezetvédelmi, a tanuló helyi közösségének javát szolgáló, szervezett keretek között folytatott, anyagi érdektől független, egyéni vagy csoportos tevékenység és annak pedagógiai feldolgozása” [2. Értelmező rendelkezések 4. § (15) bekezdés]

„A középiskola elvégzését közvetlenül követő érettségi vizsgaidőszakban az érettségi vizsgák megkezdésének feltétele ötven óra közösségi szolgálat elvégzésének igazolása, kivéve

a) a felnőttoktatásban részt vevő tanulókat és

b) azon sajátos nevelési igényű tanulókat, akiket a szakértői bizottság javaslata alapján a közösségi szolgálat alól az igazgató határozatban mentesített.” [4. Az állami vizsgák rendszere 6. § (4) bekezdés]

A közösségi szolgálat szociális, környezetvédelmi, a tanuló társadalmi környezetének javát szolgáló, anyagi érdektől független tevékenység, amely egyénileg vagy csoportosan, projektmódszerrel végezhető. Igazolása a projekt megvalósulásának leírását tartalmazó, az egyén szerepét tükröző dokumentumban történik. A felnőttoktatásban és sajátos nevelési igényű tanulók esetében e kötelezettség nem áll fenn.

„Az érettségi vizsga megkezdéséhez a közösségi szolgálat végzésének igazolását először a 2016. január 1-je után megkezdett érettségi vizsga esetében kell megkövetelni.” [54. Átmeneti és vegyes rendelkezések 97. § (2) bekezdés]

KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNY VÉGREHAJTÁSI RENDELET

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

45. A középiskolában a közösségi szolgálattal kapcsolatos rendelkezések

133. § (1) A középiskola feladata és az intézmény vezetőjének felelőssége a tanuló választása alapján az iskolai közösségi szolgálat megszervezése állami, önkormányzati, civil, nonprofit szervezetnél, illetve a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvény hatálya alá tartozó szervezetnél, középiskola magánszeméllyel kötött megállapodása alapján magánszemélynél vagy saját intézményben. Ennek keretében meg kell szervezni a tanuló közösségi szolgálatának teljesítésével, dokumentálásával összefüggő feladatok ellátását. A tanuló osztályfőnöke vagy az ezzel a feladattal megbízott pedagógus a tanuló előmenetelét rögzítő

dokumentumokban az iratkezelési szabályok megtartásával nyilvántartja és folyamatosan vezeti a közösségi szolgálattal összefüggő egyéni vagy csoportos tevékenységet.

(2) A közösségi szolgálat keretei között

- a) az egészségügyi,
- b) a szociális és jótékonyági,
- c) az oktatási,
- d) a kulturális és közösségi,
- e) a környezet- és természetvédelmi,
- f) a katasztrófavédelmi,
- g) az óvodás korú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, tanulókkal, az idősekkel közös sport- és szabadidős területen folytatható tevékenység
- h) az egyes rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerveknél bűn- és balesetmegelőzési területen folytatható tevékenység.

(2a) A közösségi szolgálat az intézményben meghatározott munkaköri feladatok ellátására nem irányulhat.

(2b) A tanuló a közösségi szolgálatot a lakóhelyén lévő, 133. § (2) bekezdés szerinti intézményben is teljesítheti.

(3) A tanulót fogadó intézménynek a (2) bekezdés a) pontjában meghatározott tevékenységi területen minden esetben, a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott esetekben szükség szerint mentort kell biztosítani.

(4) A gimnázium, a szakgimnázium a 9–12. évfolyamos, a szakközépiskola a 9–13. évfolyamos tanulói számára szervezi meg a legalább ötven órás közösségi szolgálatot, vagy annak teljesítésére időkeretet biztosít.

(5) A közösségi szolgálatot az adott tanuló esetében koordináló pedagógus az ötven órán belül – szükség szerint a mentorral közösen – legfeljebb öt órás felkészítő, majd legfeljebb öt órás záró foglalkozást tart.

(6) A közösségi szolgálat teljesítése körében egy órán hatvan perc közösségi szolgálati idő értendő azzal, hogy a helyszínre utazás és a helyszínről hazautazás ideje nem számítható be a teljesítésbe.

(7) A közösségi szolgálat helyszínén a szolgálattal érintett személy segítése tanítási napokon alkalmanként legkevesebb egy, legfeljebb háromórás, tanítási napokon kívül alkalmanként legkevesebb egy, legfeljebb ötórás időkeretben végezhető.

(8) A közösségi szolgálat során a tanuló naplót köteles vezetni, amelyben rögzíti, hogy mikor, hol, milyen időkeretben és milyen tevékenységet folytatott.

(9) A közösségi szolgálat dokumentálásának kötelező elemeként

a) a tanulónak közösségi szolgálati jelentkezési lapot kell kitöltenie, amely tartalmazza a közösségi szolgálatra való jelentkezés tényét, a megvalósítás tervezett helyét és idejét, valamint a szülő egyetértő nyilatkozatát,

b) az osztálynaplóban és a törzslapon a kijelölt pedagógusnak dokumentálnia kell a közösségi szolgálat teljesítését,

c) az iskola a közösségi szolgálat teljesítéséről igazolást állít ki két példányban, amelyből egy példány a tanulónál, egy pedig az intézménynél marad,

d) az iskola a közösségi szolgálattal kapcsolatos dokumentumok kezelését az iratkezelési szabályzatában rögzíti,

e) az iskolán kívüli külső szervezet és közreműködő mentor bevonásakor az iskola és a felek együttműködéséről megállapodást kell kötni, amelynek tartalmaznia kell a megállapodást aláíró felek adatain és vállalt kötelezettségein túl a foglalkoztatás időtartamát, a végzett tevékenységeket, a mentor nevét és feladatkörét.

II. Az iskolák által alkalmazott záradékok

46. Igazolom, hogy a tanuló a/..... tanévben óra közösségi szolgálatot teljesített.
B.¹

47. A tanuló teljesítette a rendes érettségi vizsga megkezdéséhez szükséges közösségi szolgálatot. Tl.²

KÖZÉRDEKŰ ÖNKÉNTES TEVÉKENYSÉGRŐL SZÓLÓ TÖRVÉNY

2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről

(2) A törvény hatálya nem terjed ki

d) a nemzeti köznevelésről szóló törvény szerinti közösségi szolgálatra.

¹ B. értsd Bizonyítvány.

² Tl. értsd Törzslap.

PEDAGÓGIAI CÉLOK/ALAPELVEK

Számos lehetőség adódik a diákok közösségi iskolai szolgálatba való bevonására, ám az egészségügyi szolgáltatóknál végzett közösségi szolgálat választása mellett rengeteg érv szól. Komoly pedagógiai hozadéka lehet a programnak a résztvevők, illetve az érintettek számára is.

A fogadó szervezet számára:

- a közösség szolgálat önzetlen segítségnyújtása elviselhetőbbé teszi az egészségügyi ellátásban részesülők tartózkodását;
- az egészségügyi szolgáltató ellátási színvonalának növelése is elérhető;
- az ápolószemélyzet, a dolgozók nyitottabbá válnak civil segítőkkel való együttműködésre.

A diákok számára:

- sok tekintetben alakítja a diákok személyiségét, önismeretüket fejleszti, hiszen fel kell ismerniük korlátaikat, helyt kell állniuk eddig még meg nem tapasztalt helyzetekben;
- javítja a szolgálatot végzők kommunikációs és problémamegoldó készségét, szociális kompetenciáit (empátia, tolerancia, problémaérzékenység, felelősségvállalás egymásért, a közösség érdekében való munkálkodás, ösztönös segítségnyújtás a bajban levőknek), hiszen kommunikációs stratégiákat kell elsajátítaniuk az ellátottakkal, dolgozókkal való beszélgetés során;
- az egészségügyi szolgálatos diákok megtapasztalják az önzetlen segítségnyújtás örömét, megtanulhatják, hogy az együttérzés mellett a cselekvő segítségadás hozhat minőségi változást embertársaik életében;
- a segítségnyújtás természetes részévé válik a diákok mindennapjainak;
- elősegíti a generációk közötti megértést;
- nyitottabbá, érzékenyebbé teszi az érintetteket egymás problémái iránt;

- a felkészítés során és a szakemberekkel való kapcsolatok révén bővülnek a diákok ismeretei (elsősegélynyújtás, ápolás, gondozás);
- a közösségi szolgálat révén olyan tapasztalatot szereznek a diákok, amelyet a jövőben hasznosítani tudnak, segíti pályorientációjukat;
- az egészségügyi szolgálatban részt vevők követhető példát nyújtanak kortársaiknak (is);
- olyan attitűdöt és viselkedésmintákat alakíthat ki bennük, amelyek az élet többi területén is szemléletváltást eredményezhetnek.

AZ ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT ALAPELVEI

A HELYI KÖZÖSSÉG ERŐSÍTÉSE

A közösségi szolgálat során végzett feladat olyan tevékenységeket jelent, amelyek a helyi közösség javát szolgálják, és amelyek az iskolában vagy az iskola közvetlen környezetében – esetleg néhány kilométeres körzetében –, vagy a tanuló lakóhelyén, vagy annak közvetlen környezetében valósulnak meg.

SZABAD VÁLASZTÁS ELVE

A diákok – a szülőkkel, tanárokkal való egyeztetés alapján – maguk választhatják ki az általuk végzendő tevékenységeket az iskola által megszervezett vagy a maguk által javasolt, az iskola által pedig elfogadott tevékenységek közül.

ANYAGI ÉRDEKTŐL FÜGGETLENSÉG ELVE

Az iskolai közösségi szolgálat kapcsán a felek (pedagógus, intézmény, fogadó szervezet, magánszemély, diák, szülő) anyagi érdeke a programban nem merülhet fel, a tanulók tevékenysége nem juttathat senkit ilyen jellegű előnyhöz, haszonhoz.

SZERVEZETT KERETEK KÖZÖTTISÉG ELVE

A középiskola feladata és felelőssége az iskolai közösségi szolgálat szervezése és koordinálása, ezért előírás, hogy csak az iskola szervezésében lehet az elszámolható tevékenységet végezni. A diáknak a tevékenység megkezdése előtt rendelkeznie kell az erre jogosult iskolai személy, a feladat felelősének és szüleinek jóváhagyásával.

KETTŐS CÉL ELVE

A tevékenységek során egyszerre kell a szolgálatjellegnek és az élménypedagógia-alapú tanulásnak megvalósulnia. A közösségi szolgálat megvalósulásához szükséges egyfajta tanulási folyamat is.

KÖLCSÖNÖSSÉG ELVE

A segítő és a segítségre szoruló személy – lehetőségeihez mérten – aktívan bevonódik a programba. A kölcsönösség megélésére a felkészítés során kell érzékennyé tenni a diákokat, így elősegítve, hogy a diák nyitott és elfogadó legyen azzal a személlyel, akivel kapcsolatba lép.

KÖZVETLENSÉG ELVE

A közösségi szolgálat során nem a szervezetet, hanem közvetlenül a szervezet célcsoportját szolgáló tevékenységet kell végezni. A segítő (diák) és a segítségre szoruló között személyközi együttműködés, partnerség jön létre, ami a személyek közötti valódi kapcsolatra helyezi a hangsúlyt, s így alkalmas a személyiségformálásra, az önismeret fejlesztésére.

EGYÜTTMŰKÖDÉS ELVE

Az iskolában vagy a fogadó szervezetnél a közösségi szolgálat kapcsán partneri viszony alakul ki az összes érintett között, nem jelenhet meg alá-fölé rendeltség sem a pedagógus – diák, sem a fogadó szervezet – diák, sem az ellátott, segített személy – diák viszonyában.

ARÁNYOSSÁG ELVE

A diák iskolai (pl. DÖK) vagy olyan külső szervezetnél, amelynek tagja, csak részben végezheti az IKSZ-et. Az ilyen jellegű, egyébként is végzett feladat (pl. diákönkormányzati, sportegyesületi, énekkari vagy bármely más szervezetet érintő) önmagában még nem minősül közösségi szolgálatnak. Ha a tevékenység kiegészül aktív, egyéni, az iskolai közösségi szolgálat jogszabályban említett területein ellátandó többletfeladattal, az iskola által elfogadott arányban számolható el az előírt 50 óra részeként.

VÁLTOZATOSSÁG ELVE

Az alapvető pedagógiai cél szempontjából fontos, hogy több területen (pl. három) és rendszeresen ismétlődő tevékenységekre épülve végezze a diák az ún. kontaktórák (vagyis a közösségi szolgálat 50 órájából a min. 40 óra) feladatait.

FENNTARTHATÓSÁG ELVE

Lehetőleg olyan tevékenységekben vegyenek részt a diákok, amelyek hosszú távon fenntarthatók, valamint a további évfolyamok és az ellátottak számára is előnyösek.

RÉSZREHAJLÁS-ELLENESSÉG

A tanuló a közvetlen hozzátartozójánál, annak közvetlen munkahelyén nem végezhet közösségi szolgálatot. A nagyszülők, segítségre szoruló rokonok, közeli hozzátartozók látogatása önmagában érték, de nem számolható el az IKSZ részeként.

ÖSSZEGZÉS

A közösségi szolgálat megszervezéséért, lebonyolításáért, dokumentálásáért, a meghatározott feladatoknak a közösségi szolgálatot szabályozó rendelkezésekhez való illeszkedésért, azok ellenőrzéséért az az iskola felelős, amellyel a diák tanulói jogviszonyban áll. Döntően a tevékenység mibenléte, illetve a program határozza meg, hogy szükség van-e a folyamatos pedagógiai felügyeletre és/vagy a helyszínrre kísérésre.

A felkészítés, lezárás kapcsán, illetve a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben meghatározott esetekben (egészségügyi, illetve bűn- és baleset-megelőzési területen minden esetben, szociális és jótékonyági területen szükség szerint) mentort kell bevonni, akivel a program során a pedagógusnak közösen kell a tanulókról gondoskodni. Ez természetesen nem minden esetben jelent személyes részvételt a feladatok végzése során. A fogadó szervezet részéről lehetőleg olyan mentort kell kiválasztani, aki jó pedagógiai érzékkel és jó kapcsolattartó készséggel rendelkezik, valamint könnyen megtalálja a hangot a fiatalokkal.

Az egészségügyi közösségi szolgálat során a tanuló köteles közösségi szolgálati naplót vezetni, amelyben rögzíti, hogy mikor, hol, milyen időkeretben és milyen tevékenységet folytatott. A tanuló – a feldolgozást segítve – hangfelvételt, fényképes, filmes beszámolót is készíthet az ellátottak, esetleg hozzátartozóik és a fogadó intézmény előzetes hozzájárulása esetén, de ez a beszámoló nem tehető kötelezővé, csupán motiváló eszköz lehet.

Az iskolai közösségi szolgálat teljesítése során egyik félnek sem származhat anyagi haszna a tanuló tevékenységéből. A tanulók olyan tevékenységet sem végezhetnek, amely bármely

intézmény, szervezet munkatársainak előírt kötelessége, amelyért egyébként ellenszolgáltatás járna, szakképzett munkaerő végezné, illetve amelynek elvégzésére megbízás vagy munkaviszony létesítésére lenne szükség. Nem vehet részt a diák olyan tevékenységben, mely bármely fogadó szervezet vállalkozási tevékenységéhez kapcsolódik. A diák által végzett tevékenységet úgy kell meghatározni, hogy az egyfelől megfeleljen az ő életkorának, képességeinek és a közösségi szolgálat előírásainak, elveinek; másfelől a tanuló általa megtapasztalhatta az önzetlen segítséget, az adás örömét. Az egészségügyi közösségi szolgálat feladatainak teljesítésekor a diákban, szülőben ne merüljön fel az „ingyenmunka” képzelete.

Szakmai feladatokat nem végezhetnek a diákok, ilyen tevékenység végzése, végeztetése tilos! A szolgálatot végző diákok felkészítésének fontos eleme annak tudatosítása, hogy ők egyik területen sem helyettesíthetik az ott dolgozókat. Kizárólag olyan segítő tevékenységeket végezhetnek, amelyek szakképzettséget nem igényelnek, és az nem az adott szervezet munkatársának/munkatársainak a munkaköri feladata. A fogadó intézményben is elengedhetetlen ennek tisztázása, ami segíti a szakmai feladatokkal megbízott dolgozókkal való együttműködést, a bizalmi légkör kialakítását. Cél, hogy a segítő (tanuló) és a segítségre szoruló, illetve dolgozó között közvetlen személyközi kapcsolat jöjjön létre, egyfajta együttműködés, amelyben a segítő megélheti, hogy az általa végzett tevékenységgel szebbé, jobbá, könnyebbé, vidámabbá tehetette embertársa életét.

Az iskolai közösségi szolgálat tevékenységeit úgy kell meghatározni, hogy azok ne veszélyeztessék sem a diákok, sem az ellátott, segített személyek testi-lelki egészségét, és ne sértsék az alapvető emberi jogukat.

A tanulók naponta tanítási napokon legalább egy, legfeljebb három óra, tanításon kívüli napokon maximum 5 óra közösségi szolgálatot végezhetnek.

Az iskolai közösségi szolgálatra nem vonatkozik a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény, az egészségügyi ellátó mérlegelheti, hogy az általa javasolt tevékenységek kapcsán csak együttműködési megállapodást köt a küldő intézménnyel, vagy célszerűnek látja közvetlenül a tanulóval szerződést kötni. Az egyéni szerződést az érintett szülőnek (gondviselőnek) is minden esetben ellenjegyeznie kell a diák aláírása mellett.

FOGALMAK

BETEG

Az egészségügyi ellátást igénybe vevő vagy abban részesülő személy.

EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLTATÓ

Az 1997. évi CLIV. törvény alapján a tulajdoni formától és fenntartótól függetlenül minden, egészségügyi szolgáltatás nyújtására és az egészségügyi államigazgatási szerv által kiadott

működési engedély alapján jogosult egyéni egészségügyi vállalkozó, jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet. A közösségi szolgálatot a szabályozás alapján (20/2012. évi EMMI rendelet 133. §) csak állami, önkormányzati, civil, nonprofit szervezetnél, illetve a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvény hatálya alá tartozó szervezetnél lehet végezni.

EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS

Az a megállapodás, melyet iskolán kívüli külső szervezet és közreműködő mentor bevonásakor (egészségügyi tevékenységi területen minden esetben) az iskola és a felek együttműködésének kezdete előtt kell megkötöni, s amelynek tartalmaznia kell a megállapodást aláíró felek adatain és vállalt kötelezettségein túl a foglalkoztatás időtartamát, a mentor nevét és feladatkörét.

ELLÁTOTT, SEGÍTETT SZEMÉLY

Az a személy, akit a diák az IKSZ során segítő jellegű tevékenységeivel elsősorban támogat.

FOGADÓ SZERVEZET, FOGADÓ INTÉZMÉNY

Az az intézmény, szervezet, ahol a diák a közösségi szolgálatot teljesíti. A szolgálat teljesítése iskolán, intézményen belül, civil vagy nonprofit szervezetnél, állami intézménynél, illetve magánszemélynél is szervezhető; utóbbi esetben az iskola, egy ernyőszervezet vagy egyéb koordináló szervezet lehet a fogadó intézmény.

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓ

Az orvos, a fogorvos, a gyógyszerész, az egyéb felsőfokú egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személy, az egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személy, továbbá az egészségügyi tevékenységben közreműködő egészségügyi szakképesítéssel nem rendelkező személy.

ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT (IKSZ)

A tanuló helyi közösségének javát szolgáló, szervezett keretek között folytatott, anyagi érdektől független, egyéni vagy csoportos tevékenység és annak pedagógiai feldolgozása a jogszabályban meghatározott hét területen.

KÍSÉRÉS

Partneri viszonyon alapuló cselekvésforma: a diákok fizikai vagy lelki segítése, támogatása a pedagógus részéről, amelynek keretében a diákok egyénileg vagy csoportban – pedagógus/pedagógusok koordinálásával – saját tevékenységeikre reflektálhatnak.

KONTAKTÓRA

A diáknak az IKSZ-en belüli, közvetlenül a tevékenységre fordított és teljesített ideje. A kontaktóra minimum 40 óra, melyhez legfeljebb 5 óra felkészítés és 5 óra lezárás társul. A tevékenységek jellegéből adódóan az utóbbiak is szükség szerint, arányosan vannak elosztva az érintett tanévekre. Egy órán 60 perc értendő, amelybe nem számítható be a tevékenység helyszínére való oda-vissza történő utazás, eljutás időtartama.

KOORDINÁLÓ PEDAGÓGUS

Az iskola igazgatója által az IKSZ megszervezésére kijelölt pedagógus, aki a működtetéssel és tevékenységekkel kapcsolatos feladatokért és az adminisztrációért felel.

KOORDINÁTOR

A fogadó intézményben kijelölt munkatárs, aki az iskolával való kapcsolattartásért, a fogadó szervezetten belül a közösségi szolgálat szervezési és működtetési feladataiért, valamint az előzetesen meghatározott intézményi adminisztrációért felel.

KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLATI NAPLÓ

Az iskola által a diák számára készített napló, melyet minden tanuló maga köteles vezetni. A diák a naplóban rögzíti, hogy mikor, hol, milyen időkeretben és milyen tevékenységet folytatott. A feladat teljesítését a fogadó intézmény kijelölt munkatársa vagy a fogadó fél a napló vonatkozó oszlopában aláírásával igazolja.

KÜLDŐ OKTATÁSI INTÉZMÉNY

Az az iskola, ahol a közösségi szolgálat végzésében érintett diák tanulói jogviszonnyal rendelkezik, és amely megszervezi a diák számára az IKSZ keretében végezhető tevékenységeket.

MENTOR

Az a fogadó intézményhez tartozó munkatárs, akit a jogszabályban meghatározott esetekben (egészségügyi területen mindig, illetve szociális és jótékonyági területen szükség szerint) kötelezően kell biztosítani az intézménynek. Lehetőleg olyan mentort kell kiválasztani, aki jó pedagógiai érzéssel és jó kapcsolattartó készséggel rendelkezik, s aki könnyen megtalálja a hangot a diákokkal.

FELKÉSZÍTÉS

Az egészségügyi szolgáltató részéről a programban való részvétel önkéntes vállalás. Kiskorúak esetén a jelenlegi jogszabályi környezet nem biztosít külön önkéntes státuszt. Ennek ismeretében kell az egészségügyi szolgáltatóknak mérlegelniük a program bevezetését és az abban rájuk háruló felelősséget, illetve annak egyértelmű pozitív hatásait az ellátotti körre, illetve a diákokra.

A program indítása előtt érdemes felmérni, hogy egy adott osztályon belül az egyes részlegek hány fő diákot tudnak fogadni.

Felkészítés az IKSZ-es diákok számára

A középfokú oktatási intézményekben tanuló, 15–19 év közötti, egészségügyi ellátó intézményben való 50 óra iskolai közösségi szolgálat teljesítésében gondolkodó fiatalok számára 5 óra áll rendelkezésre az 50 órából a végzendő feladatokra való felkészítésre.

A felkészítés előtt érdemes előzetesen szűrni a diákokat, hogy csak a feladatra motivált diákok kerüljenek az intézményhez. A következő kérdések szolgálhatják a diákok hozzáállásának felmérését:

- Miért jelentkeztél egészségügyi közösségi szolgálatra?
- Van-e tapasztalatod az egészségügyi ellátásról?
- Voltál-e már közösségi szolgálaton?
- Az egészségügy melyik területén szeretnél közösségi szolgálatot végezni? (Fekvőbeteg-ellátás vagy járóbeteg-ellátás területén, felnőttek körében, fiatalok, gyermekek körében?)
- Mikor szeretnéd végezni a közösségi szolgálatot? (Hétköznap, hétvégén, délelőtt, délután?)

- Mennyi időt szeretnél naponta a közösségi szolgálattal tölteni?
- Egy területen vagy több területen szeretnéd végezni a közösségi szolgálatot? (Pl. gyermekellátás területén, felnőttellátás területén.)

Feltétlenül fontos tisztázni a diákokkal a következőket:

- Soha nem kérdőjelezhetik meg a szakápolók és a szakorvosok kompetenciáját.
- Az egészségügyben dolgozókra vonatkozó szabályozás betartása rájuk is vonatkozik tevékenységük ideje alatt.
- Soha nem nyilvánulhatnak meg negatívan az egészségügyi ellátással kapcsolatban.
- Nem adhatnak a betegnek a betegségükkel és a kezeléssel kapcsolatos információt, még akkor sem, ha a tudomásukra jutnak általuk megbízhatónak vélt információk.
- Nem adhatnak a beteg állapotával és kezelésével kapcsolatban semmiféle személyes tapasztalatot, meggyőződésen, családi praktikán alapuló tanácsot.
- Nem adhatnak információt a beteg állapotával kapcsolatban senkinek, még a látogató családtagoknak sem.
- Nem viselkedhetnek olyan módon, amely zavarja a betegeket vagy az ápolók munkáját.

A felkészítés leghatékonyabb módszere, ha a 15–20 fős diákcsoporthoz előadás és interaktív beszélgetés keretében, minimum két alkalommal, alkalmanként minimum 2–2 órában az alábbi témakörökben kerül sor ismeretek átadására. (Fontos, hogy az előadás is interaktív legyen, lehetősége legyen a diákoknak kérdezni, az előadók folyamatos visszacsatolást kérjenek a hallgatóságtól!)

1. A közösségi szolgálat végzésének alapelvei.
2. A beteg környezete:
 - az egészségügyi szolgáltató egység felépítése.
3. Viselkedési szabályok az általuk megismert területen:
 - a beteg megszólítása, a segített személy tájékoztatása;

- egészségügyi dolgozókkal való együttműködés – a kapcsolattartás rendje;
 - betegekkel/ellátottakkal való kapcsolattartás, a segítség módja;
 - mentális felkészítés, empátiás készség mélyítése, kommunikáció;
 - mit csinál az orvos, az ápoló – partnerségi viszonyok;
 - tevékenységek meghatározása;
 - külső megjelenés; fotók készítése csak előzetes hozzájárulás esetén lehetséges, ajándék elfogadása szigorúan tilos.
4. Házirend ismertetése, betegjogok, adatvédelem, információbiztonság, különösen kiemelve a titoktartási kötelezettséget.
5. Higiénés és munkavédelmi szabályok:
- higiénés kézmosás;
 - egyéni védőfelszerelés használata.
6. Az egészségügyi közösségi szolgálatos diákok felkészítési programjához hozzátartozik, hogy ismerjék meg mind a fogadó szervezet felépítését a kliensek/betegek szempontjából, mind az egészségügyi szolgáltatónál folyó tevékenységek jellemzőit, sajátosságait. Az egészségügyi szolgáltató határozza meg azt a tevékenységi repertoárt, amelyből a diákok választhatnak konkrét feladatokat a koordinátorral, mentorral egyeztetett módon. A speciális, krónikus betegeket ellátó osztályokon kezelt betegségek és beavatkozások sajnos nem mindig végződnek gyógyulással, ezért rendkívül fontos, hogy az e területekre jelentkező diákok lelki alkalmasságáról a szülő bevonásával kell döntést hozni. A felkészítést a fogadó intézetben komplett teamnek kell végeznie (osztálypszichológus, szociális munkás, nővér, kórházpedagógus).
- Célszerű az elméleti ismeretanyag mellett segítséget biztosítani a diákoknak a tevékenység közben is. Nem várható el, hogy a diák, aki lehet, hogy életében először találkozik intézményi egészségügyi környezettel, rögtön feltalálja magát. A tapasztalatok szerint az első egy-két alkalommal a diákok még bizonytalanok a szerepükben, szükségük van segítségre. Így célszerű, ha az önkénteskoordinátor,

mentor elkíséri a diákokat az első két-három látogatás során. A mentor igények szerinti támogatása folyamatosan szükséges az egészségügyi közösségi szolgálat végzése során.

- A felkészítés történhet önálló képzés keretében is, ami meghaladja a felkészítésre szánt 5 órát. Ilyenkor a résztvevők a képzésből csak 5 órát számolhatnak el az EKSZ keretében. A képzés során a tapasztalati tanulás módszerét alkalmazzuk, amely magában foglalja az alábbi elemeket:
 - interaktív beszélgetések,
 - prezentációk,
 - verbális és nonverbális kommunikációt fejlesztő gyakorlatok,
 - érzékenyítő gyakorlatok, empátiafejlesztő feladatok és gyakorlatok,
 - önbizalmat és asszertivitást fejlesztő gyakorlatok,
 - önmotivációt fejlesztő technikák, energizáló gyakorlatok,
 - szerepjátékok és szituációs gyakorlatok, csoportos együttműködést elősegítő élményterápiás feladatok,
 - tájékoztató szakanyagok.

MUNKAVÉDELEM – MUNKABIZTONSÁG – TŰZVÉDELEM

- A munkavédelem általános célja, szabályai és eszközei.
- A munka és munkafolyamatok tűzveszélyessége.
- Megelőző tűzvédelmi rendelkezések.
- A tűz esetén történő magatartás, eszközök használata.

TERÜLET – TEVÉKENYSÉGEK, FELADATOK

Előljáróban

A tevékenységek akkor kezdődhetnek meg, ha az iskolával az együttműködés keretei tisztázódtak. Együttműködési megállapodást kötelező érvényűen kell kötni az egészségügyi közösségi szolgálat esetében. Kizárólag azok a diákok végezhetnek egészségügyi közösségi szolgálatot, akik kitöltötték a jelentkezési lapot, és akik szülői (gondviselői) jóváhagyással rendelkeznek a területre vonatkozóan. Ennek az előfeltételnek a biztosítása az iskola feladata.

Az országos tisztifőorvos tájékoztatása szerint a középiskolai tanulók iskolai közösségi szolgálatban való részvételéhez nem szükséges a 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet által szabályozott munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok elvégzése. Az EKSZ-es (egészségügyi közösségi szolgálat) diák alkalmassági vizsgálathoz kötött tevékenységeket nem végezhet. Az egészségügyi fogadó intézmény mérlegelési körébe tartozik, hogy a nála végzendő segítő tevékenységhez milyen orvosi igazolás meglétét kéri előfeltételként. Alapvetően kérhető szülői hozzájáruló nyilatkozat a gyermek egészségügyi állapotáról, amely formanyomtatvány elérhető a www.kozossegi.ofi.hu cím alatt a *Letöltések* menüpontból. Egyedi esetekben felmerülhetnek költséggel járó egészségügyi vizsgálatok, oltás kérése, amely kapcsán az intézmény, szervezet és a diák, szülő közösen döntheti el, hogy vállalják-e ennek költségeit vagy elállnak a tevékenységtől. A tevékenység során sem lehet szükség egészségügyi könyvre vagy orvosi igazolásra, a diák kvázi látogatói státuszban van jelen az intézményben. Egyedi esetekben a fogadó intézmény további feltételeket szabhat a diákok fogadásához. Ugyanakkor a biztonság érdekében – a szülői nyilatkozat mellett – szükséges körülírni, hogy milyen feladatokat végezhet, illetve nem végezhet a diák.

Praktikus tudnivalók a tevékenységek megszervezéséhez

- Hasznos, ha a diákok csoportosan vagy párban végzik a tevékenységeket.
- Megkülönböztető jelzés (póló, kitűző) igénytől és intézménytípustól, -nagyságtól függően használható.

- Fontos, hogy a diákok motiváltak legyenek a feladatvégzésben, ezért érdemes a feladat kiosztásba is bevonni őket. Mindenkinek konkrét, egyéni feladatot kell adni, amiért ő a felelős.
- Felelősséget kell a diákokra ruházni, de a szükséges támogató szakmai háttérrel is meg kell teremteni ehhez.
- Érdemes fokozatosan bevezetni a tanulókat a tevékenységekbe, egyre összetettebb feladatokkal, elvárt kompetenciákkal.
- A különböző tevékenységeket érdemes összekötni, kombinálni.
- Hasznos, ha van látható produktuma a tevékenységeknek.
- A személyes kapcsolatot nem igénylő tevékenységek csak részfeladatként építhetők be a projektbe.
- A tevékenységek végzésének folyamata közben, illetve lezárásaként érdemes szóban vagy írásban értékelni a diákok elvégzett egyéni tevékenységét, hozzáállását. A tevékenységről szóló értékelést érdemes a diákoktól is kérni, ha erre kapacitás van.

ÖTLETEK AZ ÁGAZAT INTÉZMÉNYEI ÉS SZERVEZETEI SZÁMÁRA³

AZ INTÉZMÉNY FALAIN BELÜL VÉGZETT TEVÉKENYSÉGEK

Az egészségügyi közösségi szolgálat célja a meghatározott kereteken belüli fizikai, lelki segítségnyújtás az egészségügyi szolgáltatónál gyógykezelés és ápolás céljából tartózkodó betegek számára. Az egészségügyi közösségi szolgálat fő színterei a közösségi helyiségek elsősorban, nem a kórtermek. A kórtermekben külön engedély nélkül nem végezhető tevékenység, a diákok **nem léphetnek be** ezekbe a helyiségekbe. Ha a diákok a kórteremben olvasnak fel vagy egyéb tevékenységet végeznek a feladatköröket egyértelműen kell megfogalmazni és lehatárolni a diákok és a betegek érdekében.

Ötletek EKSZ-es tevékenységekre:

- beszélgetés, felolvasás,
- sétálásban kísérés,
- levélírás, betegkísérés,
- telefonálás, internethasználatban segítségnyújtás,
- betegek intézményen belüli irányítása,
- könyvtári könyvek, újságok kölcsönzése, kiszállítása, begyűjtése idősek, mozgáskorlátozottak számára.

Gyermekgyógyászati ellátásban ambulanciákon végezhető tevékenységek

Az ambulanciákon bármely terület alkalmas a közösségi szolgálatot végző diákok foglalkoztatására:

- felolvasás, beszélgetés, közös rajzolás, társasjáték egyénileg vagy több gyermek bevonásával;
- egészségnevelés játékos formában, életkornak megfelelő megfogalmazásban.

Gyermekgyógyászati ellátásban osztályokon végezhető tevékenységek

A krónikus betegellátó osztályokon nagy jelentősége lehet az Iskolai Közösségi Szolgálatnak, mert a gyermekek heteket, néha hónapokat töltenek kórházban, otthonuktól, közösségüktől (óvoda, iskola) távol. A szociális izoláció megelőzése számukra rendkívül fontos, hisz ők hosszú időre kiszakadnak a megszokott környezetükből.

³ Az iskolai közösségi szolgálat tevékenységeinek meghatározásánál a jogszabályi keretek mellett „Az iskolai közösségi szolgálat alapelvei” és az „Összegzés” című részekben foglaltak az irányadók.

Javasolt területek:

- nefrológia (vesebetegségek) – művesekezelés;
- diabetológia (cukorbetegség);
- hematológia (vérképző rendszeri megbetegedések, speciális ellátási terület);
- onkológia (daganatos megbetegedések, speciális ellátási terület);
- pulmonológia (tüdőgyógyászat);
- őssejt-transzplantációs osztály (különleges ellátási terület).

A fent felsorolt különleges osztályokon kezelt betegségek és beavatkozások sajnos nem mindig végződnek gyógyulással, ezért rendkívül fontos, hogy e területekre jelentkező diákok lelki alkalmasságáról a szülő bevonásával kell döntést hozni. A felkészítést a fogadó intézetben komplett csapatnak kell elvégeznie (osztálypszichológus, szociális munkás, nővér, kórházpedagógus).

Igazán hiteles és empatikus egészségnevelésre alkalmasak azok a közösségi szolgálatban részt vevő diákok, akik a fent felsorolt idült betegségekben érintettek.

Ötletek EKSZ-es tevékenységekre

- Az iskolai oktatásban részt vevő gyermekek segítése a tanulásban, szükség esetén a kórházi pedagógussal egyeztetve.
- Idegen nyelv gyakorlása.
- Internet, számítógépes ismeretek használatában segítségnyújtás, gyakorlásban támogatás.
- Felolvasás, beszélgetés, társasjáték egyénileg vagy több gyermek bevonásával.
- Egészségnevelés játékos formában, életkornak megfelelő megfogalmazásban.
- Művészeti foglalkozásban segítség (kézműves-foglalkozás, rajzolás, kórterem díszítése, origami, gyurmázás, hangszeres ének-zene).
- Közös szellemi kikapcsolódás (diavetítés, közös tv-nézés, zenehallgatás, majd a látott, hallott műsorok értékelése).
- Tevékeny részvétel az aktuális ünnepekre való felkészülésben, dekoráció készítése, közös ünneplés, hagyományok, szokások megismertetése és megkedveltetése.

Alapítványoknál végezhető tevékenységek

Azon civil szervezetek megkeresése javasolt, amelyek tevékenységükkel a kórházi osztályok munkáját segítik, akár a gyógyuló gyermekek és családjaik elhelyezésére szolgáló házak

(McDonald-házak, Déméter Ház stb.) működtetésével és programok szervezésével, akár a gyógyult gyermekek és családjuk számára élményterápiát biztosító alapítványok.

- Az osztályokon végezhető tevékenységek az alapítványok égisze alatt is végezhetőek.
- A gyógyuló gyermekek és családjuk környezetének szépítése, kertészkedés, nagytakarítás a házgondnokok felügyelete alatt.
- Tevékeny részvétel az alapítvány által szervezett programok előkészítésében és lebonyolításában.

Fekvő- és járóbeteg-ellátás területén általánosan:

- Betegelégedettségi vizsgálatok végzése, kérdőíves módszerrel a fekvő- és a járóbeteg-ellátás területén, ezek felvételében és interjúk készítésében vállalt aktív szerep, segítségnyújtás a kitöltéshez.
- A betegek teljesíthető kéréseinek, illetve apró problémáinak megoldásában részvétel.
- Az egészségügyi szolgáltatóhoz érkező betegek és a hozzátartozók tájékozódásban való segítése.

Egyéb feladatok

Az egészségügyi közösségi szolgálatos diákok további területeken is segíthetnek, úgymint:

- Betegtájékoztatásban, idegen nyelvű szakirodalom fordításában, tolmácsolásban, szórólapok elkészítésében, az egészségügyi szolgáltató területén végzett környezetgondozásban.
- Dekoráció készítése, közös ünneplés, hagyományok, szokások megismertetése, kialakítása, mélyítése.
- Ünnepi műsor szervezése.
- Gyermekkel tanulás, korrepetálás.
- Gyermekprogramokban való tevékeny részvétel, szabadidős tevékenységek szervezésében segítség: játzó foglalkozás, zenélés-zenehallgatás, színjátás;

- Az ellátottak által használt közösségi térnél (tereknél) az állagmegóvás keretei között (pl. tisztasági meszelés, mázolás kapcsán) végzett közös feladatok.
- Az egészségügyi szervezet weblapjának szerkesztésében segítség a tevékenység részidejében, ha pl. ilyen munkakör nincs a fogadó szervezetnél.

Szabadtéri programokban való részvétel

- Jó idő esetén az ellátottakkal szabadtéren végzett szabadidős tevékenységek (ld. szociális szabadidős tevékenység segítése).
- Mozgás, játék szabadtéren az adott lehetőségek keretei között az ellátottakkal.
- A lakók közvetlen és tágabb környezetének rendbetételében segítségnyújtás.
- Az intézmény területén található kert és zöldövezet rendbetételében segítségnyújtás, közös (!) parkgondozás/parkrendezés (pl. gereblyezés, gyümölcszedés).
- Külső munkálatokban való segédkezés, lehetőség szerint közös tevékenységekkel összekötve és az arányosság elvének figyelembevételével (pl. levélszedés, hó eltakarítása, fűnyírás, kert karbantartása, lomtalanítás, egyszerűbb karbantartási feladatok, kerítésfestés, padok karbantartása, komposztálás, illetve állatgondozás, gyógynövénykertészetben segédkezés) a tevékenység részidejében.

Nem feladata a diákoknak

Nyomatékosan fel kell hívni az EKSZ-es diákok figyelmét arra, hogy nem tartozik a segítők kompetenciájába a betegek érték- és vagyontárgyainak (pénzének, iratainak, kulcsának, személyes és értéktárgyainak) kezelése, személyes és hivatalos ügyeinek intézése. Az ilyen jellegű feladatokat az udvariasság szabályainak figyelembevételével vissza kell utasítani, illetve ilyen megbízások esetén az egészségügyi közösségi szolgálatos diáknak jeleznie kell azt az egészségügyi intézmény alkalmazottainak.

A program sikerességéhez elengedhetetlenül szükséges, hogy a szolgálatos diákok fizikailag és lelkileg is jól éljék meg a szolgálatot, és pozitív élményeik legyenek. Tevékenység közben is fény derülhet arra, hogy egy-egy diák önhibáján kívül bizonyos látványt vagy szagot nem tud elviselni. Ebben az esetben célszerű a váltást támogatni, illetve személyre szabott feladatokkal ellátni. Számíthatunk arra is, hogy egy-egy EKSZ-es „lemorzsolódik” betegség vagy egyéb személyes ok miatt.

Az EKSZ-eseknek a szakápolókéktől jól megkülönböztethető köpenyt és kitűzöt érdemes viselniük, és a szakápolókkal együttműködve látják el feladataikat.

AZ EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNY TERÜLETÉN KÍVÜLI TEVÉKENYSÉGEK

Ezen tevékenységek tervezésében nagyon fontos hangsúlyozni, hogy a közösségi szolgálatos meglévő kompetenciái, érdeklődése és megfogalmazott igénye alapján a tevékenységbe

sokrétűen kapcsolódhat. Az érdeklődő fiatal megismerése segíthet eldönteni a foglalkoztatás mélységét, illetve a felkészítésének szintjeit.

Lehetséges feladatok

- Intézményi programok, rendezvények, előadások megvalósításában való közreműködés preventív területen (előadás, bemutató, játékos foglalkozás, stb.).
- Külső (nem intézményi kötődésű) rendezvények, családi napok megvalósításában való közreműködés preventív területen (előadás, bemutató, játékos foglalkozás, stb.).
- Nyári táborok szervezésében, megvalósításában aktív közreműködés folyamatos aktivitással (fogápolási teszt; elsősegélynyújtó gyakorlati felkészítés, stb.).
- Kortársfoglalkozások szervezése erre hivatott szervezetek irányításával és szakemberek szakmai felügyeletével, az életkori sajátosságok figyelembevételével való megvalósítása (fogápolás, szájhigiénia; csecsemőgondozás, családi életre nevelés; szexuális felvilágosítás; prevenció [AIDS, drog, alkohol, dohányzás]; elsősegélynyújtás, baleseti prevenció; véradás-donáció).

FORGATÓKÖNYV – SZERVEZÉSI MÓD

Az IKSZ lebonyolításának lépései és a fogadó intézmények feladatai

A PROGRAM ELŐKÉSZÍTÉSE

Célok meghatározása

- Született-e arról döntés az intézmény/szervezet vezetőségénél, hogy az iskolai közösségi szolgálat keretében fogadnak diákokat az intézménynél?
- Milyen célt szeretne megvalósítani a közösségi szolgálattal az intézmény/szervezet?

Feladatok meghatározása

- Melyek azok a feladatok, tevékenységek, amelyek elvégzése valóban hasznára válhat az intézmény/szervezet ellátottjainak, a diákokkal megvalósíthatók a tevékenységek és ezek számukra is eredményesek, építő jellegűek?
- A kijelölt feladatok egyénileg vagy csoportosan végezhetőek?
- Rendszeresen végezhető feladatról vagy egyszeri tevékenységről van szó?
- Szükséges-e valamilyen készség, szaktudás az adott feladat elvégzéséhez? Milyen módon érdemes szűrni a jelentkező diákokat?
- Hány éves kortól érdemes erre a feladatra fogadni a diákokat? Szükséges-e a 16 éves korhatár, vagy 14 évesek is végezhetik a feladatokat?

TEVÉKENYSÉGGKÖRI LEÍRÁS

Név:..... egészségügyi IKSZ-es segítő

Születési hely és idő:.....

Személyi feltételek a feladatkör végzéséhez:

1. Egészségügyi IKSZ-es tevékenység végzéséhez a (az egészségügyi intézmény neve) által biztosított felkészítő tréning elvégzése (kommunikációs, etikai, jogi, alapápolási, higiéniai ismeretek)
2. Orvosi alkalmassági igazolás benyújtása

Feladatok:

Az EKSZ-es diák a következő feladatokat láthatja el a segítő felkészültségétől és vállalásától függően, **az ápolószemélyzet által jóváhagyott esetekben és módon:**

-
-
-
-

Infrastruktúra, háttér vizsgálata

- Hány főt tud egyszerre fogadni az intézmény/szervezet és milyen rendszerességgel?
- Rendelkezik-e az intézmény/szervezet a program lebonyolításához szükséges infrastruktúrával, kapacitással (pl. emberi erőforrás, eszközök, csoport fogadására alkalmas helyiség stb.)? Ki az a koordinátor, akinek munkáját el is tudja ismerni a fogadó intézmény?
- Felmérték-e a program várható költségeit, illetve azok finanszírozási hátterét? Ha szükséges, van-e a szervezetnek pluszforrása a program végrehajtásához?

- Az egészségügy területén a mentor kötelező – ki fogja ellátni ezt a feladatot?
- Kijelölték-e azt a programot koordináló munkatársat/munkatársakat a szervezetnél, aki(k) a pedagógussal, iskolával egyeztet(nek), illetve aki(k) a tevékenységet felügyeli(k)?

Előkészítés

- Készült-e részletes ütemterv, forgatókönyv a programról, amely magába foglalja az (fogadó intézmény oldaláról történő) előkészítést, lebonyolítást és a program utókövetését? (A közösségi szolgálat tevékenységeihez tartozó előkészítés és lezárás csak pedagógus jelenlétében valósulhat meg.)
- Rendelkezik-e a szervezet a diákcsoportok, programok nyilvántartásához szükséges sablonokkal (jelenléti ív, balesetvédelmi oktatás, etikai nyilatkozat, nyilvántartó lap stb.)?
- A betegtájékoztatóban szerepel-e már, hogy EKSZ-es diákok segítik az ápolók munkáját?
- Szükség van-e a háziorvos higiénés és alkalmassági orvosi igazolására, hogy a diák nem szenved krónikus, illetve fertőző betegségben?
- Mely feladatokból választhatnak a diákok?
- Milyen időkeretben, az év mely időszakaiban fogadná az intézmény/szervezet a diákokat?
- Megtörtént-e az egyeztetés a csoport pedagógusával az elérendő célokról, a diákok felkészüléséről?
- Van-e olyan attitűd, ismeret, amely előfeltétele a diákok tevékenységeinek?
- Készült-e terv a diákok felkészítésére, amely magában foglalja a céloknak, a feladat és a tevékenység elvárt pedagógiai eredményének, valamint az egészségügyi/munkavédelmi kérdéseknek az áttekintését.
- Amennyiben szükséges, kötött-e együttműködési megállapodást az iskola, illetve a fogadó intézmény, amelyben rögzítik a program részleteit, a felelősségi köröket, a felmerülő költségeket, azok finanszírozását stb.?
- Kiskorú résztvevők esetében a szülők (gondviselők) beleegyeztek-e, hogy gyermekeik az adott intézménynél, szervezetnél az előre egyeztetett tevékenységet elvégezzék?

A PROGRAM LEBONYOLÍTÁSA

- Megtörtént-e a diákok, pedagógusok felkészítése, a szervezet háttérének, tevékenységének ismertetése, a szervezet munkatársainak, a program mentorának és koordinátorának, a diákokkal esetleg kapcsolatba kerülő személyeknek a bemutatása?
- Ki és mikor tölti ki a jelenléti ívet?

- A program alatt rendelkezésre áll-e a koordinátor, akihez a diákok kérdéseikkel, felmerülő nehézségeikkel fordulhatnak?
- Azok a diákok, akik nem napi 3 vagy 5 órán át, hanem még azon túl is tevékenykednének, tehetik-e ezt önkéntesként? (Ebben az esetben a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény rendelkezései az irányadók.)
- Az 50 óra teljesítése után miként lehet és érdemes őket bevonni az önkéntesek által vállalható feladatok végzésébe?

A PROGRAM ZÁRÁSA, ÉRTÉKELEÉS

- A feladat elvégzése után adott-e szóbeli, esetleg írásbeli visszacsatolást a programkoordinátor a diákoknak? Megtörtént-e a szervezet részéről a köszönetnyilvánítás?
- Hogyan dokumentálja a szervezet a program tapasztalatait?
- A program értékelésekor vizsgálták-e az eredeti célok megvalósulását? Hogyan zajlik a kiértékelés (pl. közösen a diákokkal, pedagógussal)?

AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS TARTALMA⁴

- A fogadó szervezet és az iskola adatai.
- A kapcsolattartók adatai.
- A mentor neve, feladatköre és elérhetőségei.
- Az iskola kötelezettségei, vállalásai.
- A fogadó szervezet kötelezettségei, vállalásai.
- A diákok által végzett konkrét tevékenységek felsorolása.
- A programmal kapcsolatban felmerülő költségek és azok kötelezettségvállalója (amennyiben szükséges).
- A program ütemezése.
- A program megvalósulása során felmerülő módosítási kérelmek bírálatának menete.
- A Felek elállási, felmondási joga.

A KÖTELEZETTSÉGEKRŐL, VÁLLALÁSOKRÓL RÖVIDEN

Az iskola vállalásai:

- személyi javaslattétel a programkoordinátori feladatokra,
- a diáktoborzás hirdetési formájának biztosítása, a hagyományos iskolai hirdetőtábla, illetve az iskolai honlap eszközeivel.

A fogadó szervezet vállalásai:

- Ajánlott elemek:
 - a program teljes dokumentációjának elkészítése és az iskola rendelkezésére bocsátása,
 - az iskolai közösségi szolgálatot teljesítő diákok jelenlétének dokumentálása, jelenléti ív vezetése,
 - az iskola által igényelt konzultáció esetén azonnali rendelkezésre állás,

⁴ Az együttműködési megállapodás tervezetét megtalálja a mellékletben, illetve a következő oldalon: www.kozossegi.ofi.hu/Contents/ShowContentByTitle?title=Let%C3%B6lt%C3%A9sek

- visszajelzés szóban és írásban a diákoknak, valamint az iskoláknak a tevékenységek tapasztalatairól.
- Szabadon választott elemek:
- részvétel a diáktoborzó találkozókön,
 - a programhoz kapcsolódó diákok szüleivel (gondviselőivel) való kapcsolattartás és igényelt konzultáció biztosítása,
 - évi egy alkalommal a programban részt vevő, jelentős időtartamú közösségi szolgálatot teljesítő diákok részvételével tapasztalatösszegző együttlét szervezése, bonyolítása, finanszírozása a programkoordinátor és a szervezet képviselőjét biztosító szakmai mentor részvételével.

BIZTOSÍTÁS

Az állam minden magyar állampolgárságú gyermek részére 3–18 éves korig gondoskodik a baleset-biztosításról a tanórán kívüli tevékenységeit illetően is. A fogadó szervezet a tevékenységekhez kapcsolódó felkészítést, balesetvédelmi tájékoztatót köteles tartani a tanulók számára, amelyet követően a tanuló aláírja, hogy részt vett a felkészítésen; felelősségét megértette, az előírásokat, a házirendet magára nézve kötelezően elfogadja.

FELELŐSSÉGVÁLLALÁS

A felelősségvállalás köreit érdemes végiggondolni a fogadó egészségügyi szolgáltatónak. **A fogadó intézmény dönti el, hogy a foglalkoztatáshoz mi szükséges és a szükséges eszközöket hogyan és miként biztosítja.**

Az iskolai közösségi szolgálatban részt vevő diákok és az egészségügyi intézmény/szervezet bizalmát erősítheti a diák oldaláról az iskola vagy a közvetítő részéről vállalt felelősségbiztosítás (ami a diák közösségi szolgálata során esetleg okozott kárért visel felelősséget), illetve a diák számára kötött baleset-biztosítás (ami az ő esetleges sérülése esetén jelenthet anyagi támogatást, biztonságot).

AZ ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT ÉS AZ ÖNKÉNTESSÉG ELHATÁROLÁSA

Az iskolai közösségi szolgálat **nem önkéntes tevékenység**. Kötelező feladat, aminek az egyetlen szabad választáson alapuló eleme, hogy a diák a jogszabályokban meghatározott területek, illetve a feladatok közül kiválaszthatja, hol teljesíti a szolgálatot. A közösségi szolgálat alapvetően pedagógiai célokat szolgál.

A diák iskolai közösségi szolgálat során szerzett „jó” tapasztalatai viszont megteremtik a lehetőségét annak, hogy akár közvetlenül az 50 órás kötelező szolgálat után, akár később, az ifjú- vagy felnőttkor éveiben szabadon, belső motivációtól vezérelve kapcsolódják önkéntes tevékenységekhez. Amennyiben ez megvalósul, az IKSZ elérte és megvalósította a pedagógiai célját.

A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény hatálya alá tartozhat az iskolai közösségi szolgálat 50 óráján felül végzett segítő, önkéntes tevékenység. Ajánljuk ennek külön elismerését.

A koordinátor feladatai:

- kapcsolattartás az iskolával,
- munkatársak érzékenyítése, felkészítése,
- kapcsolattartás a diákokkal,
- diákok felkészítése,
- tevékenységek meghatározása,
- a diákok időbeosztásának és a szervezet napirendjének összehangolása,
- tevékenységek ellenőrzése,
- adminisztráció,
- pedagógiai feladatok: kísérés, feldolgozás,
- együttműködés az iskolával (bekapcsolódva a pedagógiai feladatokba stb.).

HOL KAPCSOLÓDHAT BE A FOGADÓ INTÉZMÉNY?

iskola, igazgató	koordináló pedagógus	osztályfőnök	diák, szülő	fogadó intézmény/közvetítő szervezet
a tevékenység megszervezése a létszámtól függő koordináló pedagógus(ok) kijelölése igazolás kiadása a szervezett tevékenységek pedagógiai programban történő rögzítése egyéb iskolai dokumentumokban való adminisztrálás tantestület tájékoztatása	fogadó szervezetek felkutatása, kiválasztása jelentkezési lap, diákok naplójának elkészítése diákok felkészítése, pedagógiai feldolgozás, kísérés, iskolai zárás megszervezése tájékoztatás kapcsolattartás a megvalósított projektek dokumentálása	adminisztráció (napló, törzslap, bizonyítvány) egyéni célok kialakítása szülőkkel, diákokkal közösen jelentkezési lap összegyűjtése tájékoztatás kísérés, feldolgozás egyénileg, csoportosan	tervezésben való részvétel (tevékenységi ötletek) jelentkezési lap kitöltése közösségi szolgálati napló vezetése	kapcsolattartó személy kijelölése jelenléti ív vezetése felügyelet folyamatos biztosítása a közösségi szolgálati napló aláírása teljesítést követően szóbeli vagy írásbeli visszajelzés a diákok számára

MELLÉKLETEK

1. MELLÉKLET (EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS – MINTA)

tervezet, nem kötelező érvényű minta, egyes pontjai elhagyhatók vagy bővíthetők

Iktatási szám:/2014.

EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS AZ ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT KÖZÖS LEBONYOLÍTÁSÁRÓL

amelyet egyrésztől

iskola:

székhely:

képviselő:

OM-azonosító:

a továbbiakban: Iskola

másrésztől

név:

székhely:

képviselő:

a továbbiakban: Szervezet

a továbbiakban együtt: Felek

kötötték a mai napon, az alábbi feltételekkel:

1. A megállapodás előzményei, körülményei, célja:

A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvényben foglaltaknak megfelelően az iskolai közösségi szolgálat megszervezésében a Felek az e megállapodásban rögzítettek alapján együttműködnek. A Felek kölcsönösen törekednek arra, hogy az érintett tanulók teljesíteni tudják az 50 órás kötelezettségüket.

2. Az Iskola kötelezettségei, vállalásai:*

** Hol, mikor, milyen időközönként, hány tanulót irányít a Szervezethez, mikor és milyen formában szervezi meg a tanulók felkészítését, majd a program zárását stb.*

3. A Szervezet kötelezettségei, vállalásai:*

* *Hol, mikor, milyen időközönként, hány tanuló tevékenységét szervezi meg és biztosítja a feltételeket, mentort, eszközt stb.*

3.1. A diákok által végzett konkrét tevékenységek:

Továbbá:

(1) A fogadó szervezet köteles biztosítani:

- a) a biztonságos tevékenységhez szükséges feltételeket,
- b) ha szükséges, pihenőidőt,
- c) a közösségi szolgálattal összefüggő tevékenység ellátásához szükséges tájékoztatást és irányítást, a balesetvédelmi és felelősségvállalási ismeretek megszerzését,
- d) a tizennyolcadik életévét be nem töltött tanuló, illetve a korlátozottan cselekvőképes nagykorú tanuló esetén a közösségi szolgálati tevékenység folyamatos, szakszerű felügyeletét,
- e) a szervezet érvényes házirendjének megismertetését.

(2) A fogadó vagy küldő Szervezet gondoskodik a közösségi szolgálati tevékenység ellátása érdekében szükséges utazásról, szállításról, szállásról és étkezésről. (A megfelelő válasz aláhúzendő.)

(3) A tanuló köteles

- a) a közösségi szolgálat tevékenységet a fogadó szervezet utasításai, a tevékenységekhez kapcsolódó felkészítésen, a balesetvédelmi és felelősségvállalási tájékoztatón elhangzottak szerint, az előírásokat elfogadva végezni,
- b) a szervezet érvényben lévő házirendjét betartani.

(4) A tanuló nem felel az általa okozott kárért, amennyiben figyelemfelhívási kötelezettségének eleget tett.

(5) A tanuló által a közösségi szolgálat során végzett tevékenységgel összefüggésben harmadik személynek okozott kárért a tanuló gondviselője felel. Amennyiben a kárt a tanulónak felróható magatartás okozta – a jelen szerződésben eltérő rendelkezés hiányában –, a fogadó szervezet a tanulótól követelheti lehetőségei szerint kárának megtérítését.

(6) Amennyiben a tanuló bizonyítja, hogy:

- a) a testi sérüléséből, illetve egészségkárosodásából eredő kára,
- b) a tulajdonában vagy használatában álló, a közösségi szolgálattal összefüggésben végzett tevékenység ellátásához szükséges tárgyban a közösségi szolgálati tevékenység végzésének helyén keletkező kára a Szervezettől kapott utasítással összefüggésben következett be, a fogadó szervezet akkor mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt működési körén kívül eső elháríthatatlan ok, vagy kizárólag a tanuló elháríthatatlan magatartása okozta. A fogadó Szervezetnek nem kell megtérítenie a kárnak azt a részét, amely a tanulónak felróható magatartásából származott.

(7) Az iskolai közösségi szolgálatot teljesítő tanuló (vétőképes kiskorú) által elszenvedett kár, vagy harmadik személynek okozott kár esetén a felügyeletére köteles gondozója az okozott

kárért a károkozóval egyetemlegesen felelős. Az iskolai közösségi szolgálati tevékenység során felügyeletre köteles gondozónak az Intézmény által az iskolai közösségi szolgálati tevékenység felügyeletével, számára utasítás adási joggal rendelkező alkalmazott tekintendő.

(8) A kár esetén károsultnak (az iskolai közösségi szolgálatot teljesítő tanulónak, illetve harmadik személy károsultnak) kell bizonyítania, hogy a gondozó kötelességét felróhatóan megszegte.

(9) Nem tekinthető a gondozó kötelezettségszegésének, ha a kár azért következett be, mert az iskolai közösségi szolgálatot teljesítő tanuló a Szervezettől kapott egyedi utasítást, a vele ismertetett szabályzat rendelkezéseit megszegte. A gondozó felelőssége, hogy a tanuló nem végezhet olyan tevékenységet, amely képesítési előíráshoz kötött.

4. Az Iskola részéről a program felelőse és kapcsolattartója

Név:.....

Elérhetőségei: telefonszám, e-mail

5. A Szervezet részéről a program felelőse és kapcsolattartója

Név:

Elérhetőségei: telefonszám, e-mail

5.1. A mentor neve, feladatköre és elérhetőségei

Név:..... Feladatkör:.....

Elérhetőségei: telefonszám, e-mail

6. A programmal kapcsolatban felmerülő költségek és annak kötelezettségvállalója*

* amennyiben szükséges

7. A program ütemezése

7.1. A programismertető/felhívás* elkészítése

Határidő:

Felelős:

* a Szervezettel egyeztetett tevékenységi lehetőségekre épülve

7.2. A programismertető/felhívás közzététele*

Határidő:

Felelős:

Módja:

* a tanulók/szülők tájékoztatása a Szervezetnél végezhető tevékenységi lehetőségekről

7.3. A tanulók részére a „Jelentkezési lap” benyújtására szolgáló határidő

7.4. A programról szóló döntés meghozatala*

Határidő:

Felelős:

* a tanulók/jelentkezései alapján a Szervezethez delegáltak a végezhető tevékenység szerinti bontásban

7.5. A tanulók/szülők értesítése a döntésről

Határidő:

Felelős:

Módja:

7.6. A tanulók felkészítése*

Határidő:

Felelős:

* a tanulók felkészítése az iskolai koordinátorral vagy a Szervezettel közösen végezhető (célszerű tevékenységi körönként külön-külön szervezni)

7.7. A tanulók megfelelő helyszínre irányítása

Határidő:

Felelős:

7.8. A program folyamatos kísérése, nyomon követése

Határidő:

Felelős:

7.9. A program lezárása a tanulókkal

Határidő:

Felelős:

* a program zárása a tanulókkal, az iskolai koordinátorral vagy a Szervezettel közösen végezhető (célszerű tevékenységi körönként külön-külön szervezni)

7.10. A program lezárása a Felek között (beszámoló, elszámolás, ellenőrzés)

Határidő:

Felelős:

8. A program megvalósulása során felmerülő módosítási kérelmek bírálatának menete

8.1. A Felek a jelen megállapodásban megfogalmazottak módosítására irányuló jelzését követően – indokolt esetben – a módosítás tervezetét elkészítik. A szerződés módosítást aláírásukkal hagyják jóvá.

9. A Felek elállási, felmondási joga

9.1. A Felek a jelen megállapodástól való elállásra vagy a megállapodás azonnali hatályú felmondására jogosultak, ha:

- a jelen megállapodásban a megvalósításra meghatározott kezdő időponttól számított három héten belül a tevékenység nem kezdődik meg, vagy a Felek a nekik felróható okból nem kezdeményezik, és a késedelem okáról ezen idő alatt írásban sem mentik ki, vagy
- olyan körülmény merült fel vagy jut a Felek tudomására, amely alapján a program teljesülése kétségesse válik, vagy más irányt vesz, vagy
- a jelen megállapodásban meghatározott feladat megvalósítása meghiúsul, tartós akadályba ütközik, vagy a jelen megállapodásban foglalt ütemezéshez képest jelentős késedelmet szenved, vagy
- a Felek valamelyike a neki felróható okból megszegi a jelen megállapodásból, illetve az azzal kapcsolatos jogszabályokból eredő kötelezettségeit, így különösen nem tesz eleget kötelezettségének, és ennek következtében a jelen megállapodásban meghatározott feladat szabályszerű megvalósítását nem lehet nyomon követni.

9.2. A Felek rögzítik továbbá, hogy a jelen megállapodással összefüggő adatok nem minősülnek üzleti titoknak, nem tarthatók vissza üzleti titokra hivatkozással, amennyiben azok megismerését vagy nyilvánosságra hozatalát közérdekből elrendelik.

9.3. A Felek a jelen megállapodásból eredő esetleges jogvitákat elsősorban tárgyalásos úton kötelesek rendezni.

9.4. A jelen megállapodásban nem vagy nem kellő részletességgel szabályozott kérdések tekintetében a magyar jog szabályai – elsősorban a polgári törvénykönyv – az irányadók.

A felek a jelen, ... oldalból álló megállapodást elolvasták, megértették, és mint akaratukkal mindenben megegyezőt, jóváhagyólag írták alá.

A jelen megállapodás 2 darab eredeti, egymással teljes egészében megegyező példányban készült, amelyből 1 darab az Iskolánál, 1 darab a Szervezetnél marad.

Dátum, 2017. hónapnap

Mellékletek:

az Iskola részéről

a Szervezet részéről

Dátum	Közösségi szolgáltatók neve	Helyszín (cím)	Tevékenység	Rendezvény megnevezése	Időszak	IKSZ-es diák aláírása	Munkatárs aláírása	Közösségi szolgáltatónak delegáló intézmény neve

2. MELLÉKLET (JELENLÉTI ÍV – MINTA)

JELENLÉTI ÍV

3. MELLÉKLET (CSOPORTBEOSZTÓ ÍV – MINTA)

Csoportbeosztó ív:

..... **diák EKSZ-eseinek**
csoportbeosztása

4. MELLÉKLET (BALESETVÉDELMI TÁJÉKOZTATÓ – MINTA)

Balesetvédelmi tájékoztató

Aláírással igazolom, hogy a tevékenységekhez kapcsolódó felkészítésen, balesetvédelmi tájékoztatón részt vettem; felelősségemet megértettem, az előírásokat, a házirendet magamra nézve kötelezően elfogadom.

Dátum:

Aláírás:

5. MELLÉKLET (A KÖZÖSSÉGISZOLGÁLAT-KOORDINÁTOROKRÓL)

A közösségiszolgálat-koordinátor szükséges személyiségjegyei:

- alakítson ki és tartson fenn folyamatos kommunikációt az egészségügyi szolgáltató személyzetével és a diákokkal,
- nyitott kapcsolatot alakítson ki az egészségügyi szolgáltató felsőbb vezetőivel vagy azokkal, akik felügyelik a náluk végzett szolgálatot,
- legyen menedzserszemléletű,
- legyen képes sikeresen együttműködni teamben,
- a betegek érdekeit képes legyen képviselni,
- otthonosan tudjon mozogni egészségügyi környezetben,
- legyen képes motiválni,
- megfelelő empátiával álljon a betegekhez és az EKSZ-esekhez,
- legyen jó szervezőkészsége,
- jól tudjon magyarázni, legyen határozott fellépése,
- megfelelő helyzet-, hely-, tárgy- és személyismerettel rendelkezzen,
- kellő tapasztalata legyen az egészségügyben, civil aktivitásban,
- megfelelő ismeretekkel rendelkezzen az alapápolás, beteggondozás területén.

A koordinátor feladatai az iskolai egészségügyi közösségi szolgálat tervezésében:

- az EKSZ-es diákok alkalmazása iránti igényt felmérő kérdőívek megszerkesztése, kiküldése az osztályokra, összeszedése, kiértékelése;
- az EKSZ-eseket felkészítő tréning szakmai anyagának összeállítása, közreműködés a tréning levezetésében;
- az EKSZ-esek első interjújának megtartása (az önkéntesek igényeinek felmérése);
- orvosokkal, vezető ápolókkal, dolgozókkal, mentorokkal való egyeztetés;
- körlevelek kiküldése az EKSZ-es programról;
- a betegek tájékoztatása az induló programról (szóróanyagok kihelyezése);

- az EKSZ-es diákok dokumentációjának összeállítása, kitöltetése;
- névtábla, köpeny biztosítása az EKSZ-es diákoknak.

A koordinátor feladatai az egészségügyi közösségi szolgálat kivitelezésében:

- a diákok beosztásának összeállítása,
- jelenléti ívek kihelyezése a megfelelő helyre, vezetésük ismertetése,
- a diákok kísérése, támogatása a szolgálat ideje alatt,
- esetmegbeszélések tartása (pl. a 3. héten, a program közepén, a zárás előtt 1-2 héttel),
- a diákok rendszeres és szűrőpróbaszerű ellenőrzése,
- az osztályos mentorok tapasztalatainak kikérése,
- elégedettségi kérdőívek szerkesztése, kitöltetése, értékelése,
- oklevelek, igazolások elkészítése,
- záróprogram megszervezése, lebonyolítása.

6. MELLÉKLET (TITOKTARTÁSI NYILATKOZAT, VÁLLALÁSOK – MINTA)

Titoktartási nyilatkozat, vállalások

Az egészségügyi szolgáltatónál végzett Egészségügyi Közösségi Szolgálatos Tevékenységgel kapcsolatos titoktartási nyilatkozat és vállalások

Alulírott a egészségügyi szolgáltatónál végzett Közösségi Szolgálat Tevékenység céljaival egyetértek, a(z) egészségügyi szolgáltató munkáját tevékenységgel önkéntes alapon, anyagi ellenszolgáltatás nélkül segítem.

Az egészségügyi szolgáltató IKSZ-es csapatának tagjaként vállalom, hogy:

- Közösségi szolgálatos segítő tevékenységgel az egészségügyi szolgáltatónál tartózkodó betegek és hozzátartozóik részére fizikai és lelki igényeiknek megfelelően támaszt nyújtok.
- Közösségi szolgálatos segítőként mindig az iskolai közösségi szolgálat szellemében, kereteinek betartásával végzem munkámat.
- Cselekvési terem határait ismerem, és azokat betartom.
- Titoktartási kötelezettségemnek eleget teszek.
- Az EKSZ-es segítők számára készített jelenléti ívet értelemszerűen kitöltöm.
- Kérdéseimet, kéréseimet, javaslataimat és problémáimat megosztom az önkéntes-koordinátorral.
- Az EKSZ-es segítők számára szervezett megbeszéléseken részt veszek.
- A szolgálat esetleges elmaradásáról előzetesen értesítem az önkénteskoordinátort.
- Amennyiben 5 héten keresztül nem teljesítek szolgálatot, és ezt előzetesen nem jeleztem a koordinátornak, megszűnik közösségi szolgálatos státuszom. Segítő tevékenységemet kizárólag a felkészítő tréning ismételt elvégzése után folytathatom.

A fentieket elolvastam, megértettem, és magamra vonatkozólag kötelezőnek ismerem el.

Dátum.....

.....

.....

7. MELLÉKLET (ÉTIKAI ALAPVETÉSEK – MINTA)

Etikai alapvetések

Az együttműködéshez, az érintettek maximális védelméhez, valamint az intézmény/szervezet szabályszerű működéséhez alapvető követelmény a titoktartás és az etikus magatartás. A diákok biztonságának megteremtése az EKSZ-ben kiemelten fontos feladat.

E szerint a diák vállalja, hogy:

- A közösségi szolgálathoz kapcsolódó tevékenysége során az intézmény/szervezet küldetésének és házirendjének megfelelő magatartást tanúsít.
- A diák saját személyes adatait (lakcím, telefonszám) az ellátottaknak nem adja meg.
- Figyelemmel lesz az érintettek testi-lelki egészségére, személyiségi jogaira.
- Tudomásul veszi, vállalja azt és nyilatkozik arról, hogy a tevékenysége során tudomására jutott személyes adatokat tovább nem adja.
- A megtudott információkról mással nem beszél oly módon, hogy az érintett személy azonosítható legyen.
- Az intézményben szerzett személyes információt onnan tovább nem viszi.
- Vállalja, hogy feladatait a megbeszélteknek megfelelően végzi.
- Ez a nyilatkozat arra az időszakra is kiterjed, ha a tevékenységet már nem végzi.
- Fontos, hogy a diák a gyakorlat teljes idejében el tudja érni telefonon az iskolai koordinátort, akihez szükség esetén tanácsért, segítségért fordulhat!

Az egészségügyi közösségi szolgálatos segítő tevékenység fő célja: fizikai és lelki támaszt, segítséget nyújtani a kiképzett önkéntes segítőkkel a gyógykezelés, illetve ápolás céljából a nevű egészségügyi intézmény/szervezetnél tartózkodó betegek és családtagjaik számára.

Az egészségügyi közösségi szolgálatos segítő az a személy, aki a Szervezet által meghatározott Közösségi Szolgálatos Segítő Tevékenység etikai elveit magára nézve elismeri és betartja, a felkészítő tréninget elvégezte, sikeres vizsgát tett és egészségügyi közösségi szolgálatos tevékenységet lát el.

A közösségi szolgálatos segítő ismeri és betartja kompetenciahatárait.

Az egészségügyi közösségi szolgálatos segítő tevékenység feladatait az észszerűség határain belül, az adott helyzethez alkotó módon alkalmazkodva, felelősséggel látja el. A közösségi szolgálatos lehetséges feladatait feladatköri leírása tartalmazza, melynek vállalását aláírásával is hitelesíti.

Nem tartozik a közösségi szolgálatos segítő kompetenciájába a betegek érték- és vagyontárgyának (pénzének, iratainak, kulcsának, személyes és értéktárgyainak) kezelése, személyes és hivatalos ügyeinek intézése, az ilyen jellegű feladatokat az udvariasság szabályainak figyelembevételével visszautasítja. E megbízások esetén jelez a Szervezet alkalmazottainak és az önkénteskoordinátornak szükség és a kialakult gyakorlat szerint.

A közösségi szolgálatos segítő az általa végzett tevékenységet saját felkészültségének, terhelhetőségének figyelembevételével, egyéni vállalása szerint, az intézményi egység munkájával összhangban látja el.

Az *egészségügyi szolgáltató* betegek érdekében, amikor a közösségi szolgálatos egészségi állapota nem megfelelő (pl. influenza, hányás-hasmenés, fertőző betegségek), nem teljesíthet szolgálatot.

A körülményekre és a betegek állapotára tekintettel a közösségi szolgálatos segítőtől elvárjuk az ápolt külsőt (pl. tiszta köröm és haj), a rendezett, tiszta, szolid ruházatot (nem megengedett a túlságosan kivágott felső, a rövid szoknya és a sort).

A közösségi szolgálatos tevékenységből ki kell zárni azt, aki a szolgálat ideje alatt tudatmódosító szerek (pl. drog, alkohol) vagy tudatmódosító gyógyszerek hatása alatt áll.

Az alábbi pszichés betegségekkel a szolgálat nem vállalható: skizofrénia, súlyos és krónikus depressziós állapot, figyelemzavaros hiperaktivitás.

Segítő tevékenysége során a közösségi szolgálatos kerüli mindenfajta ártalom okozását. Ivásban, étkezésben csak tiszta tudatú, kooperáló betegek esetében vállal segítségnyújtást, ha étel/ital fogyasztása a betegnél nem ellenjavallt. Mobilizálásban való segítségnél mind a beteg, mind a saját érdekében kerüli a balesetveszélyes helyzeteket.

A közösségi szolgálatos a betegek között etnikai, nemzetiségi, vallási, felekezeti, társadalmi szempontok szerint nem tesz különbséget.

Minden esetben tekintettel van a betegek emberi méltóságára. Kerül minden olyan tevékenységet, megnyilvánulást, amely sértheti a személy méltóságát.

A betegek függőségi helyzetét vallási, politikai, illetve bármilyen előnyszerző célok elérésére nem használja fel.

Kötelezi a titoktartás a betegről, illetve a betegtől kapott valamennyi információra vonatkozóan. A titoktartási kötelezettség kiterjed mind a közölt, mind a birtokába jutott adatokra.

Segítő tevékenységével kapcsolatban nem fogad el anyagi ellenszolgáltatást.

Magatartásával, tevékenységével igyekszik bizalmat és megbecsülést szerezni, pl. kerülje a zavaró, hangos beszédet, kioktató és megalázó hangnemet. Községi szolgálatos társait, az egészségügyi szolgáltató dolgozóit és az önkénteskoordinátort tiszteletben tartja, és együttműködik velük, ahogyan a közösségi szolgálatos maga is tisztelet vár és remél tőlük. Ha önkéntestársával, az egészségügyi szolgáltató dolgozójával vagy beteggel kapcsolatban problémája van, azt a koordinátor segítségével kulturáltan igyekszik rendezni. Az önkéntes-koordinátor, illetve az egészségügyi szolgáltató dolgozóinak véleményét és a munkájával kapcsolatos útmutatásait elfogadja és tiszteletben tartja.

A fentieket elolvastam, megértettem, és magamra vonatkozólag kötelezőnek ismerem el.

Dátum:

aláírás